

Posudek na disertační práci Terezy Hyákové: Změny a kontinuita osobních identit kabylských imigrantů v České republice. Praha: Ústav etnologie FF UK, 2008.

První dojem z předložené práce bych pojmenoval jako poznatek o sympatickém sebevědomí autorky vyplývající z docela zdařilého výkonu, a to ve všech úrovních heuristiky včetně strážlivého jazyka závěrečné práce děleného do krátkých vět a tím přispívajícího ke srozumitelnosti a přehlednosti textu. Vedle toho ale ono sympatické sebevědomí někdy vede k takovým informacím, které by se mohly zdát jako nadbytečné, jako třeba ta zmiňující se o příjemném posezení v kavárně u limonády, přičemž musím dodat, že můj celkový příjemný dojem z této práce tím téměř neutrpěl.

Převážilo totiž toto: Dar srovnat si a pak uspořádat jednotlivá témata podle vcelku praktického účelu se výrazně promítá do struktury disertace. Ta je dělena do cca padesáti kapitol, kapitolek a podkapitolek. To není samozřejmě nijak nevhodné, spíše naopak pro účel disertace je třeba tento přístup pochválit, přestože některé kapitoly pro svou krátkost se spíše mění v zajímavá zvolání (jako třeba ta, která je nazvaná Cesta za vzděláním, zabírající rozlohu 16 řádek). Ovšem do budoucího (alespoň to předpokládám) publikování bych doporučoval přece jen některé autonomněji působící kapitoly sjednotit do větších celků. Má to v daném případě jednu výhodu: dají se tak eliminovat sem tam se objevující stejná konstatování jako třeba o kabylských dispozicích k migraci, vyplývající z objektivních příčin současné alžírské společnosti a také kabylského etnika usazeného ve Francii. Pokud se jedná o celou řadu zmiňovaných paralel mezi adaptací Kabyľů v České republice a tímto etnikem v Alžírsku nebo Francii a mezi adaptacemi jiných imigrací na jiných místech Evropy, bych doporučoval opět zkrácení a možná vynechání (třeba v Mýtu o návratu jsou sice Pákistánci nesporně zajímavou skupinou ve Velké Británii či další etnika v podobných situacích řetězové migrace, ale odskoky k nim toho moc pro téma práce neřeší. Stačil by podstatně kratší odkaz.)

Téměř jedna třetina práce je věnována na úvod emigraci Kabyľů do Francie, základní metou je zde poměrně zdařilá kompilace a montáž textů jiných autorů. Následující část se už z valné části váže na hlavní téma o kabylské migraci do České republiky. Výklad startují tři autorčiny autentické rozhovory s třemi respondenty, které jsou míněny jako úvod k charakteristice celé skupiny této migrace. V pasážích o politické a sociální situaci v Alžírsku doporučuji

rozlišovat mezi úrovní objektivních příčin a subjektivní úrovní zdůvodňování migrace u jednotlivců. Například když se hodnotí celková situace a v ní jsou označovány jevy vedoucí obyvatele k migraci, je vhodné mluvit o příčinách. Důvody patří spíše do oblasti sebereflexe migrantů. Pasáže, které autorka nazvala jako teoretická rámcování, obsahují poměrně koncentrovaná vědecká sdělení (asi nejzdařilejší je část nazvaná Kód cti) a jsou střídány s kapitolami, které připomínají montáže textů čítankového typu, a také úseky, v nichž pracuje s výsledky v terénu. Dohromady je vše sdělováno přehledně a střízlivě, přesto se objeví věta třeba s lákavým a nadějným tématem, ovšem nikoli zcela srozumitelná. Například na straně 182: „Jejich život se tak posouvá ze sexu jako projevu svobody ve prospěch sexu jako kontroly a sexu pro reprodukci.“ Také problematika jejich rodinného života, tj. fakt, že se smíšená manželství (česko-kabylská) rozpadají, si ještě asi vyžádá další autorčiny sondy a pozorování. Pravděpodobně tou hlavní příčinou nebude ona pomalost rodinného života proti okolnímu zběsilému tempu, jak to myslí častěji citovaný T.H. Eriskén, spíš bych vsázel na zmiňovanou „předčasnost“ uzavírání sňatků a snad by bylo možné je taky podezírat z formálních sňatků „mariage blanc“, jak tomu bylo také u českých imigrantů ve Francii. Textu by prospěla větší sevřenost a možná usouvztažnění jinak velmi dobrých dílčích témat k centrálnímu problému kabylské migrace. Právě kapitoly o charakteru této migrace jsou vrcholem předkládané práce, zachycují nejen její příčiny, vnímání domovem, který na jedné straně odchod klasifikuje jako trestuhodnou nepřítomnost, přitom závidí a také zároveň respektuje, ale tyto kapitoly se taktéž dotýkají proměn v osobnostní výbavě každého migranta. Autorka prokázala značnou vyspělost tyto aspekty nejen v terénu vnímat, ale i dobře prezentovat.

Závěr: skutečnost, že se posudek převážně zabývá víceméně subjektivními doporučeními autorce pro budoucí publikování, jednoznačně směřuje ke konstatování: práci považuji za dostatečně dobrý základ pro projednání v oborové komisi, kam ji bez vážných výhrad doporučuji.

V Praze 9. 12. 2008

Staňislav Břouček
Etnologický ústav AV ČR, Praha